

Foto og design: Mike Mills.

Ansvarlig redaktør:
Ellen Beate Dyvi

Vitenskapelige redaktører:
Nils Roar Gjerdet
Jørn Arne Aas

Redaksjonssjef:
Kristin Aksnes

Redaksjonsråd/Editorial Board:
Linda Z. Arvidsson, Ellen Berggreen, Morten Enersen, Jostein Grytten, Anne M. Gussgard, Anne Christine Johannessen, Sigbjørn Løes, Nils Oscarson, Nina J. Wang, Marit Øilo

Redaksjonskomité:
Jon E. Dahl, Anders Godberg, Malin Jonsson

ABONNEMENT

Abonnementspris for ikke-medlemmer og andre abonnenter kr 1900,-

ANNONSER

Henv. markedsansvarlig Eirik Andreassen, Tlf. 22 54 74 30.

E-post: annonse@tannlegetidende.no

TELEFON OG ADRESSE

Haakon Vils gate 6,
postboks 2073, Vika, 0125 Oslo
Tlf. 22 54 74 00

E-post: tidende@tannlegeforeningen.no
www.tannlegetidende.no

UTGIVER

Den norske tannlegeforening

ISSN 0029-2303

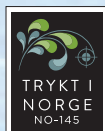
Opplag: 6 900. 11 nummer per år

Parallellpublisering og trykk: 07 Media AS
Grafisk design: Mike Mills

Fagpressens redaktørplakat ligger til grunn for utgivelsen. Alt som publiseres representerer forfatterens synspunkter. Disse samsvarer ikke nødvendigvis med redaksjonens eller Den norske tannlegeforenings offisielle synspunkter med mindre dette kommer særskilt til uttrykk.

PRESSENS
FAGLIGE UTVALG

LEDER

FOTO: KRISTIN AKSNES

Ansvarstagen kan gi mening

Denne utgaven av Tidende har mye stoff fra NTFs landsmøte 2017, som fant sted i begynnelsen av november.

En av mange interessante seanser i tillegg til den store og viktige om antibiotikaresistens, handlet om hvordan fremtiden vil bli, for tannhelsepersonell – med utgangspunkt i befolkningens antatte behov.

Det mest tankevekkende, og også ytterliggående vil jeg si, innslaget, sto den danske professor emeritus Ole Fejerskov for. Han mener at tannlegen, slik vi tradisjonelt kjenner ham eller henne, ikke er nøkkelpersonen i fremtidens tannhelsetjeneste. Organiseringen av hele den orale helsetjenesten må legges om og tenkes helt på nytt, mener Fejerskov. Og kanskje han har rett. Samtidig som han ikke trenger være den eneste som har rett. Det kan ofte være flere mulige måter å både se og gjøre ting på, som kan føre til et godt resultat. Ingen perspektiver er nødvendigvis hverken helt gale eller helt riktige. Og noen er likevel kanskje ganske mye riktigere enn andre.

Det er uansett forfriskende å lytte til en som tenker helt nytt, uten å se på hva som står i boken fra før.

Det som også var nytt på dette landsmøtet, tror jeg, var at det kom en pasient som holdt foredrag for tannhelsepersonell, fra sitt perspektiv. Are Rydland fra Troms snakket om sine opplevelser med å få diagnosen tungekrefte og bli behandlet for dette, to ganger – og om hvordan livet hans arter seg etterpå.

Det er mye som endrer seg når sykdommen rammer, både på kort og lang sikt. Livet blir aldri det samme. Og det blir bra, sa Rydland. Han var nøye med å understreke at det er hans ansvar at hans liv er godt å leve.

Det leder mine tanker til eksistensialismen og en av hovedtesene om at ingenting har mening, før du gir det mening selv. Videre sier eksistensialismen at alt

har en ende, at vi alltid er alene og at ingenting er perfekt. Den siste tesen sier, som Rydland, at hvert individ alltid har et ansvar.

Eksistensialismens tanker om det absurde, som er et sentralt element, går altså i store trekk ut på at det ikke finnes noen mening i verden ut over den mening vi selv gir til det som skjer.

At verden er meningsløs betyr ikke bare at det ikke finnes konkret mening i verden i seg selv, men også at verden ikke er rettferdig. Videre er tanken at ingenting er hverken godt eller ondt.

Implisitt i dette synet ligger at det vi kaller vonde ting kan skje med det vi regner som gode folk, og egentlig at hva som helst kan skje med hvem som helst. Det gir mening for meg.

Dette står likevel i kontrast til den dagligdage tilværelsen for folk flest, og deres, eller vår, omgang med tingene, hvor det meste har en mening, og hvor vi godt kan oppleve at vi eller andre får belønning for det som regnes som gode handlinger.

De fleste eksistensfilosofier vil likevel hevde at dette ikke er en nødvendighet, og i hvert fall ikke en egenskap ved verden i seg selv.

Dette vil igjen si at en eller annen tragedie på et hvilket som helst tidspunkt kan inntreffe og sende ethvert individ rett inn i et møte med det meningsløse. Det har vi kanskje erfart, noen hver. Både en og flere ganger. Da gjelder det å ha evnen til å gi det som skjer mening.

Med andre ord, vi får rett og slett ta det som kommer, som det kommer, folkens. Og ta ansvar og gi mening etter beste evne.

Også julen, som kommer nå.

La meg ønske alle Tidendes lesere en god jul. Fredelig, håper jeg. Og med evne til å gi mening til det som skjer.

Ellen Beate Dyvi